

Nr 171.

Av herr **Nordström** i Kramfors **m. fl.**, *angående revision av fattigvårdslagstiftningen.*

Jämfört med tidigare förhållanden utgör 1918 års fattigvårdslagstiftning otvivelaktigt ett framsteg. De snart två decennier, som förflutit sedan lagen antogs, har givit en mängd erfarenheter, som bevisar att lagen dock icke svarar mot de krav som hjälpbehövande har rätt att ställa på samhället.

Formellt tillerkänner nu gällande fattigvårdslag envar minderårig eller den, som i följd av ålderdom, sjukdom, lyte eller eljest bristande kropps- eller själskrafter är oförmögen att genom arbete försörja sig och därför saknar medel till sitt livsuppehälle, rätt till erforderlig hjälp. Huruvida begärd hjälp skall erhållas är dock beroende på »behovsprövning». Fattigvårdsmyndigheterna ta vid dessa behovsprövningar större hänsyn till kommuners och skattebetalares ekonomiska intressen än till de hjälpsökandes behov. Vidare berättigar icke ofrivillig arbetslöshet i och för sig till hjälp åt den arbetslöse. De missförhållanden dessa brister i lagen åstadkommit kunna inte undanröjas på annat sätt än genom en lagstiftning, som utan undantag uttryckligen tillförsäkrar alla ofrivilligt nödlidande rätt till hjälp. Denna rätt bör tillerkännas envar, som bevisligen befinner sig under visst i lagen fastställt existensminimum.

I fattigvårdslagen är vidare stadgad återbetalningsskyldighet för lämnad hjälp. Denna återbetalningsskyldighet är synnerligen betungande och försvårar för de ekonomiskt betryckta att komma ur sitt en gång iråkade nödläge. Som exempel kan nämnas, hur man i Stockholm inrättat särskilda institutioner, som sysslar med att hos f. d. arbetslösa indriva tidigare utbetalda fattigvårdsunderstöd, trots att dessa efter många gånger långvarig arbetslöshet givetvis under årtal framåt är i behov av att behålla hela sin inkomst för att återuppbygga sina av arbetslöshetens verkningar raserade hem och stabilisera sin ekonomi. I en kommun i Hälsingland sysselsättes ett stort antal arbetare under en kort tid av året med flottningsarbete. Vintertid erhålla dessa arbetare matanvisningar från fattigvården mot att de underteckna fullmakter, som berättiga fattigvårdsstyrelsen att av deras avlöning sommartid tillgodogöra sig sina utlägg. Detta system är av länsstyrelsen efter överklagande godkänt.

På olika platser ute i landet äro massor av små stugor intecknade av fattigvårdsstyrelserna som säkerhet för lämnad fattigvårdshjälp. Mången fattig får på detta sätt se äganderätten till sin lilla stuga, avsedd endast för eget eller för familjens bruk, övergå till samhället.

Fattigvårdslagstiftningen bör ändras, så att fattigvårdshjälp blir en verklig hjälp och icke ett lån, som försvårar för den fattige att komma ur sin ekonomiska misär. Därför bör återbetalningsskyldigheten i allmänhet i fråga om fattigvården slopas.

Vad det gäller formerna för hjälp tillämpas ofta s. k. matanvisningar. Dylig hjälpform tillämpas även mot hjälpbehövande, som på intet sätt kan miss-tänkas för missbruk av lämnad kontant hjälp. Denna hjälpform förringar hjäl-pens värde och verkar deprimerande på understödstagaren. I fattigvårdslagen böra därför införas bestämmelser om att understöd i hemmen, undantagandes bränsle, skall utgå i kontanter, såvitt icke hjälpmottagare bevisligen miss-brukar erhållet understöd.

I fattigvårdslagen är föreskrivet, att barn äro försörjningspliktiga gentemot föräldrar och föräldrar gentemot barn. Detta stadgande har lett till de mest orimliga konsekvenser. Fall har förekommit, då vuxna barn med endast en arbetares vanliga inkomst tvingats att bidra till försörjandet av föräldrar, som själva försummat alla sina skyldigheter mot barnen. I dessa stycken bör fattigvårdslagen innehålla konkreta stadganden om under vilka ekonomiska betingelser en försörjningspliktig skall leva för att kunna åläggas fullgöran-det av försörjningsplikt.

I lagtexten bör vidare terminologin ändras därhän att ordet »fattigvård» avskaffas och samhällets hjälpskyldighet i stället betecknas på ett sätt, som icke medför att etiketten »fattig» åsättes hjälpmottagande.

Till sist peka vi på den upprörande människohandel, som bedrivs av kom-munerna i samband med frågor om understödstagares hemortsrätt. Det sven-ska näringslivets omformning med därav följande ändringar av befolknings-grupperingar har medfört att lagens praktiska tillämpning av hemortsrätts-reglerna påfört de skattebetalande en våldsamt ökning av ekonomiska utgif-ter, som på intet sätt har kommit de hjälpbehövande till del. Av kammarrättens arbetsredogörelse framgår, att 1934 förelågo hos kammarrätten inte min-dre än 4,025 fattigvårds-, barnavårds-, mantalsskrivnings- och kyrkobokfö-ringsmål. De väldiga summor enbart processerna mellan de olika fattigvårds-samhällena nu årligen sluka skulle, använda till effektiv hjälpverksamhet, kunna komma tusentals nödlidande till gagn och nytta och icke som nu i stället utsätta dem för den skada och de obehag detta processande medför. Samma är förhållandet med de manipulationer i fråga om hjälpbehövandes hemortsrätt, med vilken kommunerna i stor utsträckning syssla. Vi finna således alla skäl tala för att de nuvarande hemortsrättsbestämmelserna slo-pas och ersättas med laglig och garanterad rätt till hjälp för envar hjälp-behovande.

Genomförandet av lagstadgad rätt till hjälp, fastställt av existensmini-mum, slopandet av hemortsrättsbestämmelserna m. fl. nödvändiga ändringar försvåras av den nuvarande organisationen av fattigvården. Därför bör en statlig centralisering av fattigvårdsväsendet genomföras. Detta icke endast

av det skälet att ett stort antal fattigvårdssamhällen saknar nödig ekonomi för en tillräcklig omvårdnad av behövande, utan även av det skälet att dessa nödvändiga utgifter måste bäras av landets samtliga därtill ekonomiskt bärkraftiga medborgare. Som det nu är, gå de mest bärkraftiga så gott som fria från dessa utgifter, då de besuttna gärna bosätta sig tillsammans i kommuner och samhällen och i dessa föra en tomt- och bostadspolitik, som avsiktligt utestänger alla mindre bemedlade som icke äro nödvändiga för anställning hos de rika till tjänst för deras personliga bekvämlighet.

Utöver dessa välgrundade ekonomiska skäl måste också strävandena att höja omvårdnaden till en högre standard från den ojämnhet, som nu är rådande, anses vara ett bärande argument för en sådan centralisering.

Centraliseringen anse vi böra omfatta såväl den slutna som den öppna fattigvården.

De för fattigvårdsverksamheten behövliga inkomsterna böra uttagas genom direkt statlig beskattning.

Under hänvisning till ovanstående yrka vi,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag om fattigvårdens omläggning jämte revision av fattigvårdslagen i den riktning, som i motionen angives.

Stockholm i januari 1937.

Axel Nordström.

J. H. Brädefors.

H. Hagberg.

Knut Senander.
